

Časná diagnostika revmatoidní artritidy: Klíč k úspěšné terapii

Adam Lukáč

II. interní klinika FN u sv. Anny v Brně

Časná diagnostika revmatoidní artritidy (RA) je klíčovým faktorem pro úspěšnou léčbu a zlepšení prognózy pacientů. Tento článek poskytuje přehled diagnostického postupu RA pro lékaře prvního kontaktu a internisty, pojednává rovněž o úskalích spojených s časnou diagnostikou. Dále se zaměřuje na výhody časného nasazení léčby, včetně zpomalení progresu onemocnění a zlepšení kvality života pacientů. V závěru jsou zmíněna doporučení pro klinickou praxi, zdůrazňující důležitost včasného rozpoznání a intervence u pacientů s RA. Tento článek vyzdvihuje nutnost proaktivního přístupu lékařů k časně diagnostice RA a podporuje další výzkum v oblasti prevence, diagnostiky a léčby tohoto onemocnění. Porozumění diagnostickým postupům a výhodám časně léčby RA může přispět ke zlepšení klinické praxe a výsledků u pacientů s touto nemocí.

Klíčová slova: revmatoidní artritida, časná diagnostika, zahájení léčby RA, „okno příležitosti“, ambulance časně artritidy.

Early diagnosis of rheumatoid arthritis: The key to successful therapy

Early diagnosis of rheumatoid arthritis (RA) is a key factor for successful treatment and improving patient prognosis. This article provides an overview of the diagnostic approach for RA. It also discusses the challenges associated with early diagnosis. Furthermore, it focuses on the benefits of early treatment initiation, including reducing disease progression and improving patients' quality of life. In conclusion, recommendations for clinical practice are provided, emphasizing the importance of timely recognition and intervention in patients with RA. This article highlights the necessity of a proactive approach by physicians to early RA diagnosis and supports further research in the diagnosis and treatment of this condition. Understanding diagnostic procedures and the benefits of early RA treatment can contribute to improving clinical practice and outcomes for patients with this disease.

Key words: rheumatoid arthritis, early diagnosis, initiation of RA treatment, „window of opportunity“, early arthritis clinic.

Úvod

Revmatoidní artritida (RA) je chronické, autoimunitní, zánětlivé onemocnění, které se manifestuje zejména v oblasti synoviální výstelky kloubů šlach a tíhových váčků (1). Prevalence RA v evropské populaci je přibližně 0,5 %, postihuje 2× až 3× častěji ženy než muže (2). V minulosti RA často vedla k významnému funkčnímu omezení a k trvalé invalidizaci pacientů. Využíváním nových léků a léčebných strategií se trvalému funkčnímu omezení u mnohých pacientů daří zcela zabránit.

Etiopatogeneze revmatoidní artritidy není dosud zcela objasněná. Uvažuje se o kombinaci vlivů genetických, epigenetických a environmentálních. Z environmentálních rizikových faktorů máme jasné důkazy o negativním vlivu kouření na riziko vzniku RA a uvažuje se o vlivu

parodontitidy a změn slizničního mikrobiomu na zvýšené riziko vzniku RA (3). Zásadní roli v rozvoji RA hrají autoprotiilátky namířené proti auto-antigenům, a to zejména revmatoidní faktor – RF (autoprotiilátka namířená proti Fc fragmentu imunoglobulinů třídy IgG) a protilátky proti citrulinovaným proteinům, zkráceně ACPA (z anglického anti-citrullinated protein antibodies).

Přítomnost specifických autoprotiilátek předchází rozvoji klinických potíží pacienta. Toto období je popisováno jako preklinická RA neboli pre-RA. Pacienti, kteří mají v krvi detekovatelné pouze ACPA bez přítomnosti RF, obvykle rozvinou klinické známky RA do 5 až 10 let, naproti tomu pacienti s přítomností ACPA i RF a s elevací CRP rozvinou příznaky RA během několika měsíců (4). Chronický zánět synoviální tkáně vede